

סימן יד

בענין גדר מצות הדלקת נר חנוכה

הצרכה, והוי כמו שצעה"צ מצרך מדין שומע כעונה.

והקשו האחרונים (עי' יד אפרים סי' תל"ד) למה אין השליח מצרך כשאין המשלח שם, מאי שנא מכל המצוות שהשליח מצרך אפי' אין המשלח שם, וכמ"ס המג"א (סי' תל"ז סק"ו) צעושה שליח לדוק חמץ דהשליח מצרך אפי' המשלח אינו שם לזאת צרכתו, וכמ"ס הרמב"ם (הל' זרכות פ"א, והל' אישות פ"ג הכ"א) דהעושה מצוה לאחרים מצרך, וטעם הדבר דצרהמ"ץ נתקן על עשיית מעשה המצוה, ולכן אפי' השליח אינו מקיים המצוה מ"מ כיון שעושה מעשה המצוה מצרך על עשייתו, וא"כ מאי שנא נ"ח מכל המצוות דאין השליח יכול לצרך קצט קפ.

ובפשטות כוונת הצ"ח דמשמע צרכה ראשונים (עי' ר"ן ורמב"ן ומאירי פסחים 1:) דצדלקת נ"ח מה שחצירו מדליק

המג"א צהל' חנוכה (סי' תרע"ו סק"ד) מציא צסס הצ"ח (שס ס"ד) דאדם שהדליק יכול להדליק לאשה ולצרך וכגון שעומדת אללו בשעת הצרכה אלל בענין אחר אין לצרך כיון שהמצוה מוטלת על גוף האדם. ומקור הדברים הוא מדברי הר"ח אור"ז (דרשות עמ' 26), והוצ"ד צפרמ"ג (סי' תרע"ה א"א סק"ד) ומ"צ (סי' תרע"ה סק"ט). היינו דצנ"ח אע"ג דא"צ להדליק בעצמו אלל יכול להדליק ע"י שליח, כמבואר צראשונים ריש פסחים 1:), ואפי' אם הצעה"צ אינו שם בשעת הדלקה יוצא יד"ח, כמ"ס הצ"ח (סי' תרע"ו) שצריך לכתחילה לעמוד אלל מי שמדליק עליו אלל אינו מעכב ויוצא אפי' אינו עומד אללו דעיקר החיוב על ממונו להדליק, ומ"מ א"א להשליח לצרך אלל אם המשלח עומד אללו בשעת הצרכה, דהשליח א"א לצרך על מעשה הדלקה שלו, ורק אם צעה"צ שם יכול השליח לצרך כדי להוציא צעה"צ יד"ח

עיר שדר בו, אם ביום א' ישן בבית הוריו ואוכל במקו"א, אע"ג דדעת הט"ז הנ"ל (בהע' 26) דאפי' באותו עיר סגי על יום א', אפשר דזה דוקא באוכל וישן שם, אבל בכה"ג שאוכל בבית הוריו וישן במקו"א, לכאורה א"א לו להדליק בשני המקומות, אלא צריך להדליק דוקא בביתו, [ואז י"ל דבשבת צריך להיות שם אחר צאה"כ בעוד הנרות דולקים כדי לראות הנרות, ואכמ"ל], וצ"ע בכ"ז.

קצט. ועי' בשו"ת אג"מ (או"ח סי' ק"צ) שכ' לבאר דברי המג"א דאיירי רק מברכת שעשה נסים ושהחיינו, אבל ברכת להדליק יכול השליח לברך אפי' המשלח אינו שם, (וכ"כ בשו"ת ריב"א סוף סי' ד'). אמנם מסתימת דברי הפוסקים משמע דאם אין הבעה"ב שם אין השליח מברך כלל, וכמבואר בדברי הב"ח המובא לקמן.

קפ*. ובמג"א שלפנינו אחר שהעתיק דברי הב"ח כ' ועי' סי' ח' מ"ש בשם הג"א [כצ"ל] דמשמע דאחר יכול לברך והיא תדליק 'ועמ"ש בסי' תל"ב ס"ב'. והיה אפ"ל דכוונתו להקשות על דברי

בשצילו אין זה מתורת שליחות להמדיק עושה המצוה בשליחותו של צעה"צ, דאין המצוה 'ענש' ההדלקה, אלא המצוה 'שיהא נרו דלוק בציתו', וכמ"ש הצ"ח הנ"ל דעיקר החיוב על ממונו להדליק, ולכן א"צ לדין שליחות, וכמ"ש הפרמ"ג (סי' תרע"ט א"א סק"א) דאחר שמדליק אינו שליח אלא מעשה קוף עציד עי"ש, [ואע"ג דהדלקה עושה מצוה, היינו דע"י ההדלקה חל על הנר שם נר חנוכה קפא, דאינו דומה לתפילין דאפי' נקשר מקודם מקיים המצוה, דצנ"ח נריך שיהא נדלק לשם מצוה, אצל אין המצוה ענש הדלקה, דהדלקה הוא רק הכשר מצוה, וכמו שמצינו (סי' תרע"ג ס"א) שאם הוא טרוד יכול להקדים מפלג המנחה ולמעלה וצלצד שיתן זה שמן עד שתכלה

רגל מן השוק, הרי דאין ההדלקה ענש המצוה רק הכשר מצוה, דעדיין אינו זמן המצוה עד הלילה, ומ"מ יוצא יד"ח המצוה צמה שדולק בלילה אפי' אם הודלק קודם הלילה], וא"כ המדליק נ"ח עבור מצירו אין המדליק עושה מעשה המצוה, דאין המצוה ענש ההדלקה, אלא מי שהנר הודלק בשצילו עושה המצוה, ולכן אין המדליק יכול לצרף על מעשה הדלקה שלו, אלא אם הצעה"צ שם מצרך כדי להוציאו יד"ח הצרכה, דהצעה"צ נתחייב בהצרכה דעושה מעשה המצוה ע"י שהנ"ח דולק בציתו קפב, משא"כ בצדיקת חמץ וכדומה, דהמצוה הוא הצדיקה עצמו, והצעה"צ מקיים המצוה ע"י ששלוחו צודק, והשליח עושה המצוה, לכן השליח מצרך אפי' אם המשלח אינו

הב"ח ממש"כ בסי' תל"ב דשליח שעושה מצוה מברך. אמנם באמת הוא ט"ס, ובמג"א דפור' איתא 'ועמ"ש סי' תל"ד ס"ג, ובפרמ"ג ביאר דכוונתו למש"כ שם [תל"ד ס"ד] בסק"ט, היינו דבסי' ח' הביא המג"א דברי הג"א שאם אחד מתעטף בציצית יכול חבירו לברך לו, וכ' המג"א דה"ה בנ"ח אחר יכול לברך והיא תדליק, דהמברך מוציאה יד"ח הברכה, וע"ז ציין 'ועמ"ש סי' תל"ד', היינו דגם שם מבואר דאחד מוציא חבירו יד"ח ע"י שומע כעונה, ושם מיירי בביטול חמץ, ד"א (עי' ב"ח שם) דאין השליח יכול לבטל אא"כ המשלח עומד שם דאז מהני מטעם שומע כעונה.

קפא*. וכ"כ בשפ"א [שבת כג. ד"ה עי' ברין] דהמצוה הוא רק להיות נר בביתו, כמו מזוזה, ואפי' אחר שאינו מב"ב מדליק נ"ח, אלא דצריך להיות המדליק בר חיובא דאל"ה אין עליו שם נר חנוכה.

קפב*. וכ"כ בחי' רבינו דוד (פסחים ז:) שמצות נ"ח ודאי אינו ע"י שליח, שאם קנה אדם פתילות ושמן והדליק בשביל חבירו ודאי לא עשה כלום, ואינו ראוי לברך כלל, אבל אחר שהכין בעה"ב בביתו השמן והפתילות יכול אחר שיברך במקומו והוא שומע ויוצא ידי ברכה, שהברכה על עיקר ההדלקה היא ר"ל התקנת השמן והפתילות, שהדלקה בשמן ופתילות של חבירו אינה כלום, ומעתה כשזה מדליק ומברך, להוציא לזה שהוא שומע הוא עושה, שאף בתפילין וציצית כך הוא הדין שיעשה הוא המצוה וחבירו יברך לו להוציאו ידי ברכה. הרי מבואר בהדיא בדברי ר"ד דמה שהשליח מברך אינו על מעשה הדלקה שלו אלא להוציא הבעה"ב יד"ח, דעיקר הדלקת נ"ח אינו עצם ההדלקה אלא התקנת השמן והפתילות, היינו מה ששמן ופתילות שלו דולק, [דאין כוונתו שצריך בעצמו להכין השמן והפתילות וע"ז מברכין, וז"פ].

שם, דהשליח מנצח על מעשה הצדיקה
שהוא עושה קפב קפד.
וקשה ע"ז מקביעת מזוזה דג"כ א"ל לדין
שליחות, דאין המנוה 'קביעת
המזוזה', אלא המנוה הוא 'שיהא מזוזה על
הבית' קפב, ומ"מ מי שקובע מזוזה צעד
חצירו מנצח כמ"ש הרמב"ם (הל' גרוה

פ"א) והמג"א (סי' שס"ו סק"כ), והטעם
משום דהקובע עושה המעשה, הרי דאע"ג
דאין המנוה 'קביעת המזוזה', מ"מ הקובע
מנצח כיון דע"י מעשיו נתקיים המנוה
שיהא מזוזה על הבית, א"כ מה שגא נ"ח
דאין המדליק יכול לנצח אס אין המשלח
שם, למה אינו מנצח על מעשה הדלקה
שלו, וזע"ג קפב קפז.

קפב. וכעין זה כ' היד אפרים (סי' תל"ב) לבאר דברי הב"ח, דהב"ח כ' מצאתי בהגה לחלק בין היכא
שהמצוה מוטלת על גוף האדם, כגון הדלקת נר חנוכה, דאין המדליק בשביל אחר מברך,
משא"כ היכא שהוא 'דבר המחייב ברכה', כגון הפרשת תרומה. וביאר היד אפרים שהחילוק הוא
דבמצוה המוטלת על גוף האדם לא מהני שליחות, ולפי"ז גם בהדלקת נ"ח מה שמדליק לו חבירו
אין זה מתורת שליחות, [דלא מהני שליחות כיון שהמצוה מוטלת על גוף האדם], רק שעיקר המצוה
מוטלת על האדם כך הוא, שיודלק בביתו נ"ח, ואין חילוק בין ע"י עצמו או ע"י אחר, וה"ז כאומר
לחבירו הנח לי תפילין על ידי, משא"כ כשהמצוה מוטלת על גוף הדבר, כגון הפרשת תרומה, [שם
מהני שליחות], וזה נעשה שליח לתרום ושלוחו של אדם כמותו, וה"ל כבעלים עצמו ושפיר מברך,
ועיקר החילוק בין מוטל על 'האדם' או על 'הדבר' הוא, דכל שאין החיוב תמיד כגון הפרשת תרומה,
שאם אין לו תבואה או שאינו רוצה לאכול אין חיוב עליו כלל, [אז החיוב על הדבר, ומהני שליח],
משא"כ הנחת תפילין או הדלקת נ"ח, דהחיוב על 'אקרקפתא דגברא', לא מהני שליח. היינו דדוקא
היכא דהעושה המעשה הוא שליח אז שייך שיברך, משא"כ אם אינו שליח אינו מברך, ובנ"ח אינו
שליח, ובהפרשת תרומה הוי שליח.

קפד. והב"ח (שם) הביא בשם הרא"ם (על סמ"ג הל' חנוכה כז:) דמי שמדליק נר חנוכה עבור
חבירו ואינו מוציא א"ע בהדלקה זו מברך 'על הדלקת נ"ח', כמו שליח שמברך 'על'. והדברים
צ"ב, דלפמ"ש"כ הב"ח בשם המהר"ח אין השליח מברך על מעשה הדלקה שלו אלא מברך להוציא
הבעה"ב ע"י שומע כעונה, וא"כ יברך 'להדליק נ"ח' כמו שמברך בעה"ב, וע"י במועדים לשמחה
(ר"ה סי' י"א) מש"כ לתרץ דבריו.

קפזא. ע"י במאירי (פסחים ז., מגן אבות ענין ח') דבקביעת מזוזה א"צ לדין שליחות, וכ"כ במחנ"א
(הל' שלוחין סי' י"א) דעת קדושים (סי' רפ"ט סק"ב) ובשפ"א (שם), וכן מבואר בקצה"ח
(סי' שפ"ב סק"א) דבמזוזה אין הקובע שליח הבעלים, דאין המצוה קביעת המזוזה, אלא שיהא מזוזה
על הבית, ע"י"ש.

קפזב. וכן מבדיקת חמץ גופא קשה, דהרי גם בדיקת חמץ א"צ שליחות, (ע"י פרמ"ג סי' תל"ו מש"ז
א'), ואפ"ה מברך העושה המצוה אפי' אינו שליח.

קפזג. וברעת היד אפרים נראה דס"ל דגם במזוזה שייך שליחות, ואה"נ דא"א לברך על מעשה
המצוה אא"כ הוא שליח, וכמ"ש הב"ח, ובמזוזה [ומעקה] מה שאחר מברך הוא ג"כ משום
דהוי שליח, דאע"ג דא"צ שליחות כנ"ל, מ"מ לדעת היד אפרים מהני שליחות, דאין המצוה
אקרקפתא דגברא, ולכן השליח יכול לברך אי הוי שליח, ואה"נ אי לא הוי שליח אז אינו יכול לברך,
משא"כ בנ"ח דלא מהני שליחות, (דהמצוה מוטל עליו), לכן אין השליח יכול לברך אא"כ בעה"ב

ואפ"ל זהקדס דברי הגר"ח (על הש"ס עמ"ס זרכות) שמחלק בין זינית למזוזה, דזמזוזה אס א' קובע מזוזה זכית חזירו מזרך משא"כ זינית אס חזירו יהיה לבוש זכגד ד' כנפות זלי זינית והוא יטיל זה זינית לא יזרך, וזיאר הגר"ח דהא דמזרך מי שקובע מזוזה זכית חזירו אף דהוא אינו מקיים שום מזוזה, דקיום המזוזה תלוי זמי שעליו חיוז המזוזה, מ"מ הקובע מזרך כיון שזוה המעשה שעושה יש זה קיום מזוזה לחזירו, מעשה מזוזה היא ומזרכין על מעשה מזוזה שעשה, ולא דמי לתולה זינית זכגדו של פלוני אף שהוא לבוש זעת העשיה זהזגד דחינו מזרך, משום דאין הקיום מזוזה זתליית הזינית, רק זמה שהוא לבוש זטלית שיש זה זינית, לכן אין זגוף עשייתו קיום מזוזה ואין זה מעשה מזוזה שמזרך עליה, אצל זמזוזה הזית מחוייב זקזיעת מזוזה

וזקזיעתו מתקיים המזוזה של קזיעות מזוזה והרי היא מעשה מזוזה ומזרכין עליה.

וביאר הדזרכים דזמזוזה המזוזה על הזית, היינו דאין המזוזה שהאדם ידור עם מזוזה, אלא שזכית שהוא דר זו יהא 'מזוזה קזועה על הזית', משא"כ זינית אין המזוזה שיהא זינית על הזגד שלוש, אלא 'שהאדם יהא מלוזש זינית', וזה הנוסח שמזרכין 'להתעטף זינית', היינו שהאדם יהא מעוטף זינית, משא"כ זמזוזה הזרכה הוא לקזוע מזוזה, שהמזוזה שיהא מזוזה קזועה על הזית.

ובזה זיאר הגר"ח קפח למה כשנכנס האדם לזיתו אינו מזרך על מזוזה מזוזה, מאי שגא מזינית שכל פעם שלוש מזרך, ורעק"א זתשזזה (סי' ט') נתקשה זוה קפט, ולפי הנ"ל יוזן, דזינית דהמזוזה הוא

שם, דמזרך להוציאו. [ולפי"ז מיושב למה בנר שבת כ' המ"ב והפרמ"ג דהשליח מזרך, דאינו דומה לנ"ח, דבנר שבת יש [גם] חיוב על הבית [שלא יכשל], וע"ז מהני שליחות, וע"כ יכול השליח לזרך, וע"י לקמן].

אמנם לפמש"כ הקצוזה"ח בסי' שפ"ב אא"ל כן, דלדעתו גם במצות מזוזה ומעקה לא מהני שליחות עי"ש היטב, ומ"מ הקובע מזוזה ומעקה מזרך, [וכן מזוואר במחנה אפרים (הל' שלוחין סי' י"א) דהעושה מזרך אע"ג דאינו שליח], ואם יכול לזרך משום שעושה מצוה וכנ"ל, א"כ גם בנ"ח יזרך השליח אפי' בעה"ב אינו שם, ולמה זריך הבעה"ב לעמוד אצלו בשעת הזרכה.

קפח*. כן אמר הראש ישיבה בשמו, אמנם לע"ע לא מצאתי.

קפח. רעק"א שם (ד"ה אבל) כ' דמי שיצא מדירתו לבית אחר לדור שם ויש שם מזוזה מכזר שהניח שם הדר הראשון, דמחוייב הוא לזרך על המזוזה דזה מצוה חדשה לו בבית זה, וגם ההולך מביתו לעסקיו בשוק שעות הרבה, או נוסע מעירו על איזה ימים לכאורה הדין דכשחזור לביתו יזרך על המצוה, דהא בנתים שלא היה בדירת ביתו לא היה עליו חובת מזוזה ומתחיל עתה חיוב חדש, [ז"ל דאיירי באופן שלא נשאר חפציו בהבית, דאם נשאר חפציו שם פשוט דא"צ לזרך, דעדיין יש חיוב מזוזה על הבית, דהוי כבית האוצר], והוא כמו פשט טליתו שחזור ומזרך כשלוכשו, [ואח"כ הביא דברי הזרכ"י (סי' י"ט) דהנכנס לדור בבית שיש שם מזוזה אינו מזרך, דחז"ל לא תקנו זרכה אלא על שעת קביעת המזוזה, דלא קבעו זרכה מבלי התעסק במצוה], ונשאר בצ"ע לדינא עי"ש.

על הלבוש ולא על הבגד, משא"כ צמזומה החיוב הוא על הבית.

והיוצא מזה דמיון שנתחכם להאדם, אין עשיית המעשה נחשבת מעשה המצוה לדרך עליה, אלא המעשה נתייחס להאדם, ולכן אחר העושה המצוה אינו יכול לדרך, דמה שעושה לא מקרי מעשה המצוה, אבל היכא דהמעשה נתייחס להחפץ, אז אחר העושה המעשה מקרי שעושה מעשה המצוה ומדרך, ולכן צמזומה שהחיוב הוא על הבית, מי שקובע צמזומה על הבית עושה המעשה ומדרך, משא"כ צניית שהחיוב על האדם שיהא מלבוש צניית, מי שמטיל צניית לא מקרי שעושה המעשה, אלא מה שהאדם לובש הציית.

ועפ"י י"ל דנ"ח דומה למצות צניית, דאפ"ל דהיכא דחיוב המצוה הוא על האדם, היינו דהמצוה הוא חיוב על קרקפתא דגזרא, ג"כ אמרינן דהמעשה נתייחס להאדם, ולכן צנ"ח דהמצוה הוא חיוב על האדם, דכ"א מחוייב שיהא לו נר דולק צנייתו כדי לפרסם הנס, [ואע"ג דמדליק הנר צנייתו, אין החיוב על הבית אלא דמקום הנחת הנר הוא צנייתו], א"כ כשחזירו מדליק הנר אין המעשה נתייחס להמדליק, דכיון דאין המצוה על הבית אלא על האדם, ע"כ המעשה נתייחס להאדם, שהאדם מפרסם הנס ע"י שיש לו נר צנייתו, והוי כמו מצות תפילין שהמצוה הוא מה שהתפילין מונחים ע"י, ולכן אין המדליק יכול לדרך, ואינו דומה למצוה דהקובע מדרך, דמצוה אין חיוב על הגזרא, דא"ל לקבוע מצוה אלא"כ יש לו בית, ולכן המעשה נתייחס להקובע, ולכן הקובע מצוה

שהאדם יהא מלבוש צניית, כשפושט הבגד נגמר המצוה לגמרי, ולכן כשחוזר ולבוש הבגד עוה"פ מדרך, משא"כ צמזומה 'מעשה המצוה' הוא שיהא מצוה על הבית, וא"כ אפי' כשאנו דר בבית יש כאן מעשה המצוה, דהמצוה הוא המציאות של מצוה על הבית, אלא דליכא שום מצוה כיון דליכא חיוב מצוה על בית שאנו דר שם, ומ"מ כשנכנס לדור בבית לא נמחדש כלום בהמעשה, ולכן אע"ג דעכשיו נתייב ומקיים מצוה אינו מדרך, משא"כ צניית 'מעשה המצוה' הוא שאדם הוא מלבוש צניית, א"כ כשלוש בגד נחהוה מעשה המצוה, ולכן מדרך.

וזוה כוונת הגר"ח שבי' דצמזומה אס' א' קובע מצוה בבית חזירו מדרך משא"כ צניית, דצמזומה המעשה הוא שיהא מצוה על הבית, א"כ הקובע עושה מעשה נמצוה, דע"י מעשיו יש מצוה על הבית, משא"כ צניית אס' חזירו יהיה לבוש בצגד ד' כנפות בלי צניית והוא יטיל זה צניית לא ידרך, דאין המעשה צמה שיש צניית על הבגד, אלא מה שחזירו מלבוש צניית, א"כ דומה למניח תפילין על חזירו דאנו מדרך, דאנו עושה מעשה המצוה, דאין המצוה אלא שיהא מונח על ידו (ע"י תה"ד ס' ק"מ מוצא צמג"א ס' ח' סק"ח), כמו"כ צניית המעשה הוא של הלבוש, שהוא מלבוש צניית, וזש"כ הגר"ח דצניית אין קיום המצוה בתליית הציית רק צמה שהוא לבוש צטלית שיש זה צניית, היינו דציית אין הבגד מחוייב צניית רק מי שלבוש בצגד ד' כנפות מחוייב שיהא לבוש ג"כ צניית, והוא חיוב

לחזירו מנצח כיון דהחיוז הוא על הצית קצ קצא.

וי"ל דזהו כוונת הצ"ח (שם) שכ' מנאמי צהנהה (ע"י הגהות מנהגים [ר"א טורנא] חנוכה אות י"ח קצב) ביאור על דברי המהר"ח או"ז ח"ל ונ"ל דוקא דבר 'המוטל על גוף האדם' ולא על 'דבר שנתחייב צרכה', וראיה מחלה ותרומה שהשליח מנצח בלא המשלח. היינו דמחלה ותרומה רואים דשליח

יכול לנצח אפי' אין המשלח שם, דשם אינו מוטל על גוף האדם, אלא הדבר נתחייב בצרכה, ונראה הכוונה דהיכא דהדבר מוטל על גוף האדם, היינו דהחיוז על הגזר, או המעשה מתחכם להגזר, ולכן אין השליח יכול לנצח, דאין המעשה מתחכם לו אלא להמשלח, משא"כ דבר שנתחייב בצרכה, היינו שהחיוז על הדבר, או המעשה נתחכם להשליח, ולכן השליח מנצח על המעשה שהוא עושה קצ קצ קצא.

קצא*. ולכאורה נראה דאפי' אם נאמר דלא כהגר"ח אלא דציצית הוא כמו מזוזה, דהמצוה על הבגד, מ"מ י"ל דחנוכה שאני, דחנוכה הוא חיוב על קרקפתא דגברא, וע"כ המצוה מתחכם להאדם, ולכן אין השליח יכול לברך אא"כ המשלח שם ומוציאו יד"ח הברכה.

קצא*. בנר שבת מצינו ג"כ דאין המצוה הדלקת הנר אלא שיהא נר דולק בביתו, וכמ"ש השפ"א (שבת כא:): דהמצוה הוא רק להיות נר בבית ואף אחר שאינו מבה"ב מדליק הנר כשר, וכן מצינו (מג"א סי' רס"ג סק"א) דבדיעבד אפשר להדליק נר שבת ע"י עכו"ם, וכמ"ש בשו"ע הרב (שם סי"א) שעיקר מצות הדלקת נר שבת אינה ההדלקה בלבד אלא ההנאה והתשמיש לאורה, וכמ"ש בקונט"א שם (אות ג') באריכות, ומ"מ כשמדליק ע"י שליח כ' המ"ב (רס"י רס"ג) דהמדליק יברך, וכ"כ הפרמ"ג בשו"ת מגידות (סי' י') דאין נכון לצוות לאחר להדליק והיא תברך רק השליח מברך כמ"ש המג"א בסי' תל"ב, וצ"ב מאי שנא מנר חנוכה, וע"י לעיל.

קצב*. כ"כ בהגמ"נ לבאר דברי הר"ח או"ז, אמנם יל"ע אם מקור דברי הב"ח הוא מהגמ"נ, דתחילת דברי הב"ח הם העתקה אות באות מדברי המהר"ח בדרשות (עמ' 26), ובהגמ"נ כתב דין זה בשם המהר"ח במילם אחרות, [וכנראה דמקור דבריו הוא מתשובת מהר"ח או"ז סי' קכ"ב ע"ש], וא"כ הב"ח לא העתיק דברי ההגמ"נ, אבל סוף דברי הב"ח שביאור דברי המהר"ח הם כמעט אות באות מההגמ"נ, ואפשר דהיה לפני הב"ח הגה אחרות מאחד מן הראשונים שהעתיק דברי הדרשות, וכ' ע"ז הביאור שכ' בהגמ"נ, וצ"ע.

קצג*. וכעין זה כ' היד אפרים לבאר דברי הב"ח כנ"ל, אלא דהיד אפרים ביאר דמצוה שהוא על הגבירא לא מהני שליחות ומצוה שהוא על החפץ מהני שליחות, ורק שליח יכול לברך, ולפ"ד אין נפק"מ אי מהני שליחות, דמצוה שהוא על החפץ, אפי' אי לא מהני שליחות, מ"מ המעשה נתיחס להשליח העושה המעשה ולכן יכול לברך, משא"כ מצוה שעל האדם המעשה נתיחס להאדם, ולכן אין השליח יכול לברך, דאין המעשה מתחכם לו.

קצד*. וע"י במועדים לשמחה (ספה"ע סי' א' בהע') מש"כ לבאר דברי הב"ח באו"א, וצ"ע בזה. **קצה*.** והנה ברעת המג"א לכאורה אא"ל כן, דהמג"א בסי' י"ט (סק"א) חולק על הנ"ל וס"ל דהנכנס לדור לבית מברך אקב"ו לדור בבית שיש בו מזוזה, וא"כ ס"ל דמזוזה כמו ציצית, דהמצוה שהאדם ידור עם מזוזה בביתו, ומאידך דעת המג"א שם (סק"ח) דמי שמטיל ציצית בכגד שהוא לבוש בו מברך אקב"ו לעשות ציצית, וכנראה דס"ל דמזוזה וציצית דינם שוה, ודלא כהגר"ח שמחלק ביניהם, אמנם י"ל דבעצם מודה ליסוד הגר"ח דגדרי המצות אינם שוה, ומ"מ ס"ל דברהמ"צ לא